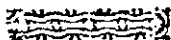

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL. Cluj

Indult BÉTSBŐL Kedden 13. Septemberben 1791.

Az a' hire, hogy a' Prágai innep ezen folyó hó-
napnak 23-dikáig szüntelen fog tartani, és e-
zen a' napon teljen a' Ministereknek és a' fő Na-
messi Rendnek utolsó búcsú Audentziája. A' Fels.
Tsászárné 24-dikben egyenesen indul vizsza Béts-
nek; de a' F. Tsászár és Perents fő Hertzeg Pils,
Königgrätz, Olmitz és Brün-felé veszi útját; azért
csak a' jövő hónapnak elején fog vizsza érkezni. —
A' Toskánai Nagy Hertzegnek Bétsből lett oda me-
netelével egy Teltörző Sereg állítottan vala-fel kü-
lömb külömb Német Sergekből változtatott Katonák-
ból, kik veres Magyar hadságot es fejr Német
dormánt viselnek vala. Kerték a' Toskánai Státu-
sok ő Felségét, hogy ezen idegen népből álló Telt-
örző Sereget változtalná-meg; mert az ő kedves Fe-
jedelmekhez való szeretetek azt kíváná, hogy azt

ők őrizték; melyre nézve meg engedte ő Felsége, és az ezen Seregnél volt Tisztek a' F. Ts. Királyi Sergeknél elosztattak a' magok rangjok szerint.

Egy elveszett szorentsés Kalap. — Minden Pruszsus Tiszteket 's Vezéreket a' Kalap szokott főképpen rangokban különböztetni. Most a' Pilsniti Fejedmi asztaltól fel-költ Oberster *Bisoufzverder* keresi a' maga Kalapját a' szegen, a' hová akasztatta vala, 's látván, hogy egy Generális Kalap nagyon helyébe akasztva; midőn tovább is keresné a' maga kalapját, 's csak nem kapná, kérdi a' Pruszsus Király: mit keres Oberster Uram? — El vitte valaki a' Kalapom F. Uram! soholt sem találok. Hát az ott mitsoda kalap kérdi a' Király? Ezt egy Generálisnak kellett itt hagyni, és éppen azon szegre van akasztva, a' mellyen én hagytam a' magamét. El-mosolyodik a' Király, 's mond: Tegye-fel Generális Uram azt a' magájé helyett; mert az a' magájé, 's viselje jó egészséggel. — A' Király tseréltette völt-el kalapját az Obersternek, 's így leve Generálisá *Bisoufzverder*, ki ennek előtte egy néhány elztendővel Hadnagy vala, és a' kit a' Portával való Békesség munkája nagyra emelt.

Elegyes jegyzések. — Sokan nem restellik ugy vélekedni, hogy a' jövő elztendőben a' *Hely-tartó Tanács* és *Kamara* fel-fognának megint Posonyba költöztetni, és azt mondják, hogy Posony Város-a ennek minden Irásait a' maga költségén kéz-vólna fel-költöztetni. Már akár hogy legyen — ezen hir igaz, vagy nem igaz völtának által-látására egy egész elztendő kívántaik; azért most csak hir. — Azt beszélik, hogy a' F. néhai II dik *Josef* Törvényes rend folyása, mint a' melly a' Státusoktól is leg-jobbnak és rövidebbnek taláztatott vólna, ujra a' Státusoktól fogna fel állittatni. — Az a' hir szárnyál Betsben, hogy a' völt *Gréfen*, most *Vétsey* Magyar Lovas-Serge el fogna osztatni. Ez 3 Osztályból álván, ennek három Osztályai külön-külön mindenik, 3 Húszár Sereghez adának, és azoktól 3 Osztály vétetvén-el, ebből fogna ezen *Regement* helyett egy más Húszár Sereg fel-állani.

— Az Erlangi 's más Német Ujsságok szerint az a' hir lett közönségesse, hogy a' F. Császár a' Portától, egy különös békeszághéli edgyezés szerint 40 millió piáfert fogna kapni. — — *Posonyból* azt írják, hogy ezen a' környéken Aug. 29-dikén délutáni 4 és 5 óra között egy kemény föld indulás tapasztaltatott, melyet egy rend kívül való izélvész követett. Ez által nevezetes károk történek, mert *Modorban* az ez előtt 3 elzindóval épült F. Császári Széna Magazin egészen öltve omlott. — *Bazingban* a' nagy Templom meg-repedezett; az erdőkön pedig a' izélvész a' leg nagyobb fákat is tövéből ki-tekerde, és sok nagy élőfák egymásra omlottanak. *Esztergomban* 3 Tabori élés-tarakat és egy Üveg-tsüert egészen le-roantott, hol csak üvegben sok 1000 forint érték kárt okozott. — — A' *Debreceni* Szerentsélen égésről már a' F. Királyi Udvar is nagyon tudolítva, mely szerint itt 115 házak lettenek hamuvá. — *Zemlinből* csak nem hasonló tudolítást vettünk, hol Aug. 23-dikán 40 házak minden házi készületekkel és 4 gyermekekkel edgyütt lettenek az eméltő tűz' prédáivá. — *Dresdéből* Aug. 29-dikén azt írják, hogy 25-dikben érkezett vala F. Urunk *Herentz* fő Hertzeggel *Pillnitzbe*, és ezen gyűlésben voltanak ő Felsőgekkel *G. Laszi*, a' Magyar fő Kantzellárius *G. Pálly* Károly, *B. Spielman*. A' Pruszus Királlyal volt a' Korona Hertzeg; ugy *H. Hohenlohe*, a' Brazslovi Gubernátor; Oberster és Gen. Adjutant *Bisoufzverder*, kit a' Király már most General Májorrá, a' F. Császár pedig Birodalambéli Gróf-fá tettegek, Oberster *Stáin*. Itt voltanak végre a' Frantzia Király Teltvére az *Artesiai* Gróf, *Colonné*, Gen. *Fakhslaud*, Gen *Bouille*, Hertzeg *Polignák*, és *H. Naszszau*, 's sok más Frantzia Gavallérok — a' Szakszonia és Két-Hidi Fejedelmeken kívül. — Itt a' tanátskozáson kívül olly nagy mulattság tartatott, hogy csak egy bálban 3000 lárvás személlyek jelentenek meg — az idegen Hertzegek minden izemély vállogatás nélkül táncoltanak a' lárvás személlyekkel. Ez a' Kis-nyári mulató helyetkék *Pillnitz* sok századok mulva sem éri többé ezt a' izemélyt.

rentsét, hogy itt a' leg-nagyobb Fejedelmek Tanácsa, és mulattsága tartalsék.

A' Papa szgyetlen egy Testvérinek G. Kappi *Brafinak* Felesége meg-hólt. — A' Velentzei Közönséges Társaságban élet veszedelme alatt tiltatott meg a' Frantziákról tsak leg-kisfebbet-is belzélent.

Krakkoból Aug. 17-dikén ezt írják: — „Azon Politikai hírek, mellyek most Lengyel Országban szárnyalnak, nem igen kedvesen hangzanak a' Lengyelek' fülében. A' Romai Tsáfzár és a' Muszkák békekséget kötöttek a' mint haljuk a' Portával, és a' mondatik, hogy a' Közbenjáró Hatalmanságok arra vitték volna ezeket, hogy minden el-foglalt helyeket adnának vissza a' Portának. Ezt mi Lengyelek még eddig tsak különös Levelékből látjuk, és éppen ezen Levelék téznek bennünket a' magunk sorsunk felől való gondolkozásra szorgalmasosokká; mert ezen Levelék téznek tudunkra, hogy a' békekség Levelében egy hozzáfű traktely is találtatnék, melly Lengyel Országot illetné, és a' melyben Pruszalia, Anglia, és Hollandia-is meg edgyezett volna. — Pruszaliának oda ajándéztott volna *Thorn* és *Dántzig* a' Muszka és az *Aufria* Házaok engedelméből, melyben a' közbenjáró 3 Udvarak-is meg-edgyeztenek volna — és — és! Lengyel Ország akár hogy 's mint el-olztatik — így végződik ezen *Krakkai* tudósítás. Várjunk hát még a' Békekség punktumaival; mert sokan azt állítják, hogy mi ennek minden punktumait nem tudjuk.

Ketskemét 8. Sept. — „Méltóságos Vázi Püspök *Miháldi* sz. Báró *Splényi Ferentz* Ur 8 Nagysága, azon roppant ritka nagyságú Anya Templomot, mellyet a' Ketskeméti R. Cath. Népek buzgósága még 1774-dik esztendőben építeni kezdvén, a' Református példás edgyező szeretettel hozzánk kaptsolt kedves Atyánkfiainak egy részben való önként ajánlott segítségekkel tökéletességre-is vitt, ezen folyó hónapnak 5-dik napján nagy pompával számos Egyházi Férjsiaknak szolgálatokkal felszentelte. Reggeli hat órakor vette kezdetét az Egyházi tzeremonia, és tartott tizenegyedfél óráig. Ek-

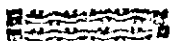
kor, Ámbátor a' nevezett kegyes öreg Pásztor ezen holtkísérési fáradsága után ereiben el-lankadott, mind-azáltal maga éneke-el, mozsarak dörgési, és T. Stagner Ur Elges Ferentz Hertzeg Vasas Regement-jének Századosa által ki-állítatott Katonaságnak, tanulás-g való tüzeleése között a' Sz. Misét. Ezt követé egy rövid, de igen fontos türedelmi, az Isten Háza építéséhez buzgó adakozással viseltető mind két Valláson lévő Ketskeméti népnek dítséretére tzelező Prédikáció. Ezek után el-olozván az öszve csoportozott Városi, és külföldi számtalan sokaság, a' megirt Méltóság a' Katona Tiszt, és mind két Valláson lévő Városi Tanácsos Urakkal vigan ebédelt. Dél után sokának fel-adá a' Berová-lásnak szentségét, ugyan ezt tselekvé más nap dé-lig is. Minekutánna pedig a' fellyebb irtt módon ismét ebédelvén, Öseitől vett aláztatos le-erefrke-déseet mindenekhez Atyai Kegyeleségét bőven meg-mutatta volna, azon kívül, hogy a' Szegényeknek bővséges alaminát nyújtott, a' Templom szolgáit 6. a' tüzező Katonaságot pedig 12. aranyokkal ajándékozá meg. Ezzel el-butsúzván Juhaitól a' hiv Pásztor, Felegyházi, Csongrádi, és Abanyi nyájai-nak látogatására indúlt. Azon Anya Templomnak húzomos fáradhatatlan Gondviselője N. Nztés Fe-rentzy Gergely Ur ugyan a' tüzező Katonaságot ma-gyarorsan *Perhelt* hússal, és borral a' jó lakásig meg-vendéglé,

D I T S É R Ö V E R S E K

'Nagy érdemű Szem-Orvos Róz Jozef Urról, a' mi-dön a' Pesti Király Univerfitásban az Orvosi Fa-cultástól, uj három rend-béli meg-visgáltatása 's helyben hagyatása után, a' Fő-Doctori Méltó-ságra fel-emeltetett volna: Angullus Hónapnak 30-dik napján 1791-dik esztendőben.

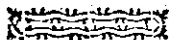
Ditsekedhetel te méltán Mátra' tája;
Mint hogy vagy sok Derék Fér fiak' Hazája;
Itt termett Gróf Haller, és Báró Orcziak
Te benned születtek 's híres Almásziak;

Kik

Kik mind a' Hazának Ofzlopi Szinei
 'S a' te tájéknak igazi Díszei.
 Ezek a' nagy Nevek Gyöngyösi, gyöngyé tézlik,
 Hogy eredetjeket e' tájékból vézlik. - -
 Réz Jósef Kítsinynek látszik tán Gyöngyösnek,
 Rát tudja ezt is ott tenni tör'sökösnek;
 De nem: mert valóban örülhet ennek is,
 Nem kis díszet közfönhet Réz Jósefjének is.
 Ez az, a' ki gyógyvit Világtalanokat,
 Sőt már Látókka is tett számos Vakokat;
 Ez az a' kit egy Vak, kit Ő meg gyógyvitott,
 Nem Réznök ha drága Aranynak szállított;
 Ez az, a' kit több illy Vakok így áldanak,
 Hogy ő általa új napfényt láhattank
 Ő folytatja azt a' nemes Mesterséget,
 Melly nagy elmét kíván és nagy mérélzséget.
 Bár tsak egy Vakot meg-világosítani,
 Be nagy áldás! méltó az illyent áldani.
 Melly kedves a' Napot nézni Szemeinkel!
 Jól érezzük minden érzekénységinkel!
 Hát a' ki e' jótól soká meg főzttatott,
 Mit nyert; ha egyszerre világot láthatott?
 Ez érzi valóban a' látás' Jóságát,
 'S melly örömmel nézi a' Napnak világát!
 Mit nem érdemelne hát az a' Világtól,
 A' ki tsak egyedül egy Vakkal is téz jól?
 Ha én itt díszéni találnám a' Szemet,
 Azt kérdhetnék: hová tettem az ezemet?
 A' Szem elsőségét jól tudják mindenek,
 Kivált azok, a' kik új látást nyertenek.
 Díszérem hát tsapén az olly Orvosokat,
 Kik ez Orvoslásra adták ő magokat.
 Réz Jósefet áldóm azoknak nevében,
 Kik részt vettek az Ő fel segélésében.
 Kívánok Szerentsét Néki továbbra is,
 Vigye Segedelmét több Országokra is.
 Tudom, minden Igaz Magyar örül annak,
 Hogy Hazájában illy hasznos Fijak vannak;
 Kik a' Tudományban ennyire mehetnek,
 'S másutt is a' Haza' díszére lehetnek.

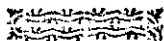
Így nem fog szórúlni a' Vilag tsalókra,
 Idegen Országból jött Földön-futokra;
 Ha hasznos Szem-orvost Keblében-is talál,
 A' mintsodás Te-is Réz Jó'sefünk valál.
 Irigyek mennyetek! ne rágalmazzátok!
 Fűrész fogatokkal miért martzongnátok?
 Ti fekete vérű, durva, vad Emberek!
 Ti gonosz hirt szóró haszontalan Szerek!
 Miért tátanátok fel ti szájjatokat?
 Am mutassátok ki ti-is magotokat!
 Szabad ti néktek-is nagy dolgokat tenni:
 Ha mertek, bár tsak egy Hályogot le-venni.
 S' bár ne gyógyítsatok meg minden Vakokat,
 Így is ne várjatok mi túllönk motskokat:
 Mert mit veszt úgy a' Vak, ha meg-nem-gyógyúl-is?
 Vak vólt az előtt is, vak a' Kúrán túl-is,
 Azt mondod: azt veszti, hogy a' Kint szenvedte?
 Úgy de jó reménység alatt tselekedte;
 'S, az Orvos is azért jutálmát érdemel
 Hogy maga a' tisztit híven végezte-el. --
 S' oh ne martzongjátok jó Magyarok egymást!
 Ne erősítsétek meg azon Közmondást:
 A' Magyar; a' Magyarat le-szokta tapodni. --
 Méltó egy kevelsé itt meg-állapodni.
 Nemzetem! más Nemzet maga fíjait
 Segíteni szokta Hazafitársait:
 Ha érdemét látja, jól beszél felölle;
 Mi hiszük, 's majd Istent tsinálunk belölle.
 Ha az Idegennel így bánunk Nemzetem,
 Mért magunkéval nem? méltán kérdezhetem:
 Oh ti melízze lévő külső Tartományok!
 Meddig léstek még ti minékünk Bályányok?
 Meddig fogjuk hinnni még hogy Göttingában
 Nagyobb a' Talentom, mint nálluok Budában?
 Meddig imádunk Franz 's Anglus Tűdősokat
 Porban hagyván a' bölts 's elmés Magyarokat?
 Holott kívül, betsi van a' Magyaroknak is:
 'S hiszem, így lész dolga e' Doctorunknak-is
 Menny hát Hazánkfija! vidd-ki áldásunkat
 'S betsöltesd jó Neved által Országunkat.

Külső Országot illető dolgok.

Frantzia Ország. — A' N. Gyűlésben Aug. 14-dikén meg-határozott, hogy a' Királynak 1200 Gyalog és 600 Lovas Testőrzői lehessenek: de úgy, hogy ezeknek tagjai a' Nemzeti Gárdák közül, vagy pedig a' Nemzeti rendes (Lineás) Sergek közül válosztásának: azonban ezeknek tsak egy más között legyen elő-menetelek, 's ezen kívül semmi nemű egyéb szolgálatnak nemére fel ne vétessenek, fizetéseiket pedig a' *Civillistábból*, az az abból a' Cászárból vegyék, mellyből a' Király szokott fizeteni. Ezek egymás között Generálisí rangra fel-mehetnek, mellyre a' ki el-juthatott, már ez Komendánsná-is lehet a' tábornál. — Ugyan ekkor meg akarták erőssíteni ezt-is, hogy a' Királyi Familiának azon tagjai, kik bizonyos történetben Királyságra-is következhetnének, Polgári jussal ne élhessenek. De ezen szándék ellen erősen ki-költ az *Orléáni* Hertzeg, és inkább jelt akart familia-béli, mint polgári jussa nélkül lenni. Hosszas vetélkedések után végre 26-dikban el-végeztetett, hogy a' Királyi Familiának tagjai minden Polgári jussal élhessenek ugyan, de tsak azokra a' hivatalokra léphessenek, mellyekre való válosztás a' Királyt illeti, ki-vévén innen-is a' Ministerséget; és tábori Komendánsokká 's. idegen Hatalmosságokhoz való Követekké-is tsak a' Törvény-hozó Testnek meg-egyezéséből rendelhetnek. Vég-képpen el-végeztetett ekkor az-is, hogy a' Királyi Familiának tagjai *Frantzia Országi Printzeknek* neveztesenek, de ezen nevezet mellé *Kereszt-neveik-is* hozzá adassék.

Az ugy-nevezett Constitutió baráttyainak *Klubjai* az egész Orzágnak minden részeiben máig-is mind uralkodnak, és Emisáriusai által a' Revolutiót a' maga elevenségében tartják. *Párisban* különösön Aug. 25-dikén a' Királynak neve napján némellyek a' Kluboknak Emisáriusai által, azért hogy a' Királynak egészségeért ittanak, méltatlansággal illetetvén, annyira ment a' dolog, hogy a' Nem-

Nemzeti Ör-állók' egészsz Sergének fegyverbe kelle-
tett öltözni. — A' kenyérnek drágasága-iz okoz-
ta nemü-nemü-képpen a' támodást, melly miatt a'
kenyér sütők szinte veszedelembé forgottanak. —
Az *Amerikai Feketék'* rab szolgai nyomoruságos é-
letének könnyebbitése is egészszén támodásra kez-
dette ingerelni az itt lakó fejer em' réket: kik azt
erősítik, hogy ha a' Nemzeti Gyűlés a' Feketék
iránt hozott Dekretomát vissza nem fogja vonni,
ők magokat Anglus öltalom alá adni kélzék léznek.
— Következik:

*A' Constitutio III-dik Titulusának 5-dik fü Ré-
sze.* — *A' Birói Hatalomról.*

1.) Birói Hatalmat sem a' Király, sem a' Tör-
vény-hozó Test nem gyakorolhat semmi nemü eset-
ben. — 2.) A' Birák fizetés nélkül szolgáltatták-
ki az igazságot, kik a' Király Pátense által tétet-
nek-bé hivatallyokba, mellyből le-nem tétetnek,
ha véttségek törvényesen nem jönnek világosságra,
vagy pedig ha vádoltatás miatt, hivatallyokban ide-
ig meg-szüinni nem kéntelenítettnek. — 3.) A' Tör-
vény-székek magokat sem a' Törvény-hozó Hatalom-
nak gyakorlásába nem elegyithetik, sem a' Törvé-
nyeknek bé-töltését meg nem akadályoztathatták,
sem a' közönséges Adminisztrációba belé nem ele-
gyedhetnek, vagy az Adminisztrátorokat magok elejé-
be nem tztálhatták. — 4.) A' Polgárok a' Tör-
vények által nékik rendeltetett Biráktól, semmi ne-
mü Commissiok vagy egyéb el-olztások által el nem
vonattathatnak. — 5.) A' Birói ítélet tétélek e'
következendő forma lizerint tétetnek közönségsé:
— „ N. (ez a' Király neve) *Isten kegyelméből és*
a' Statusnak Constitutio szerint való Törvénye által
Frantziáknak Királya, köszöntünk mindenséket. Az
N — béli Itélő-szék e' következő Itéletet tette. —
— (ezen helyen vagon az Itélet) *A' Tör-*
vény-székök minden szolgainak, kik erre rendeltetve
vagynak, hogy ezek által a' fellyebb való Itélet bé-töltes-
sék; a' Törvény-székeknekél lévő Biztosainknak, hogy
erre vigyázattal légyenek; végre minden Komendán-
soknak

soknak és a közönséges Hatalom minden Tiszttyeinek; hogy, ha meg fognak kerestetni, segítségül legyenek, rendellyük és parantsollyuk. Ennek nagyobb hitelességére e jelen lévő parantsolat meg-petséctve, és az Itélő szék Prézesse és Iró Dedája neveiknek aláírása által meg erősítve vagyon. „ — 6.) A' Kantonokban és Városokban egy vagy több Békeféség Biráknak kelletik az szerint lenni, a' mint azoknak számát a' Törvény hozó Test ki rendeli. — 7.) A' Törvény-hozó Testnek hatalmában fog állani az Itélő-székek' vidékeinek, és az ebben meg kívántató Birák' számának meg-határozása. — 8.) Egy Polgár is bűnéért egyébként meg nem ítélthetik, hanem csak ha az Esküdtek által helyesnek ítéltetett, vagy a' Törvény-hozó Test által meg határozottatott vádra, azokban az esetekben, mellyekben ennek kötelelsége, hogy a' vádnak törvényesen utánna keresen. Meg esvén a' vádoltatás, a' tett tselekedetnek, mint olyannak kell ismertetni, és valósággal véghez mentnek lenni kell azt az Esküdteknek kihirdetni. A' bű vádoltatottnak szabadságában fog állani hűszat az esküdtek közzül ki-venni. Az olyan Esküdtek' száma, kik a' bűnös tselekedetet véghez mentnek lenni ki hirdetik, 12 nél kitsinyebb nem lehet. A' Törvényt a' Birák fordíttják réa a' tett tselekedetre. A' Protzessus nyilvánóságosan foly mindenek előtt. Egy ember is, ha egyszer törvényes Esküdtek által fel-szabadittatott, ugyan azon tselekedetért többször perbe nem hivatathatik. — 9.) Közel a' Törvény-hozó Gyűléshez léfzen egyetlen egy Caszálo vagy Apelláló Tábla, melly ezekben foglalatoskodik u. m. az fogja el-válofztani valamely könyörgésnek helyes voltát, ez vagy más Itélő-széken hozatott utolsó Itélet téteinek megakadályoztatása, vagy edgyik Itélő széknek méltó gyanus váha miatt, a' másokra való által tétele iránt, vagy pedig a' Biráktól el-követet rendre, vagy végre valamely egész Itélő-székre való panasz ellen. — 10.) Ezen Apelláló Itélő-szék nem hoz végső itéletet, hanem csak küldi a' dolgot, ha en-

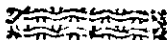
nek apelláltatását helyesnek ítélte, arra az Itélő-székre, melyre a' dolog az után tartozik. — 11.) Ha kétszer került a' dolog apellázióra, már ekkor többször nem jöhet ide, hanem a' Törvény hozó Test elejébe terjesztetvén, ez egy Dekretomot fog a' dolog iránt küldeni az *Apelláló Táblához*, melyhez e' magát alkalmaztatni fogja. — 12.) Minden esztendőben tartatni kell ezen Táblának, melynek 8 tagjai a' Törvény hozó N. Gyűlésnek tornáztában megjelenvén, a' kiadatott Itélet tételeket bé mutattyák, melyek közzül mindeniknek székén vagyon a' dolognak rövid summátskája feljegyeztetve. — 13.) A' Ministereknek és az Executiva Hatalom fővebb tagjainak bűnös tselekedeteire egy fő Nemzeti Itélő szék fog vigyázni. Ennek tagjai az *Apelláló Táblának* tagjai közzül és a' főbb Esküdtek közzül válofsatnak. Ezen Itélő-szék fogjütéletet hozni, a' Törvény hozó Testnek Dekretumát vévén, a' Státus ellen való minden veszedelmes esetekben, és ez csak a' Törvény hozó Testnek Proklamáziójára gyülekezik öszve. — 14.) A' Király Biztossainak munkái az Itélő-székek mellett ezekben állanak; hogy a' Törvényekre való szoros figyelmezést sürgefsék, és a' kiadatott Itélet-tételeket bé töltéfsék. Ok közönséges vádolók nem lehetnek, hanem a' vádlások dolgában meghalgtatnak, az Itéletben való rend tartásoknak követését sürgetik, és a' végső Itéletnek ki mondása előtt a' Törvényeknek a' dologra való fordítást megkivnyák. — 15.) A' Király' Biztossi adják fel az Itélő székek mellett lévő *Esküdtek Direktornak*, es-sék már ez akár törvényesen, akár pedig a' Királynak parantsolattyából; a' Polgároknak személyes bátorsága, az eleségnek szabados bé jöte, és az adónak fel vétele ellen esett támodásokat; és minden bé-tölthető foglalatosságok ellen eső bűnös tselekedeteket s. a' t. — 16.) A' *Justice Minister* is egy Királyi Biztos által jeleni bé az *Apelláló Táblánál* a' Biráknak azon tselekedeteiket, mellyekkel hatalmoknak határán kívül léptenek. Ezen Itélő-szék az
ilyen

ilyen tselekedeteket semmivé teszi: ha egy ilyen Hivatal-béli valóságos bűn adná magát elő, ez a Törvény-hozó Testnél bé jelentetik, melly arra Dekretomot hozván, a' meg-ítéltetés végett a' Nemzeti fő Itélő Szék elejébe bocsáttya. — Ezen egész rész minden változás nélkül így meg-hagyott. — Völtanak olyanak, kik ennek alkalmatosságával azt kívánták, hogy a' Constitutióban nyilvánosságosan tétetnék bé az, hogy a' Királynak megkegyelmező jussa ne lehessen. De tsak abban maradt a' dolog, hogy ezen tizhety felől az arra rendeltetett választottak még tovább-is tanátskoznak.

Párisból ezt írják Aug. 29-dikén. Tegnap előtt az ide való hal áruló Afiszonyok igen nagy tzerimonival a' Nemzeti Törvény hozó Gyűlésben megjelentenek, és ajándékba a' magok Tzéhoának azon czüst szereit által ajánlották, mellyeket eddig az idők minden esztendőnként Sz. Lajosnak, miat jól tővőjöknek inuapén szoktanak vala használni. — Ennek alkalmatosságával edgyik közzüllök e' kövekezendő hathatos Oráziót tartotta az egész megjeleat *Dáma Deputátionak* nevében a' N. Gyűléshez. — *Mi ti néktek mind szeket ajánllyuk; mellyet nem fog Sz. Lajos-is rofsz neven venni tollünk, azért; mert jól tudja hogy Frantzia Országban már most több Tzeh nintsen, hanem tsak a' Patriotáké. Ezen mi Patriotái ajándékunk nem ér 12 vagy 15 száz Livráknál többet; melly annyival rofszabb dolog: de Isten útste, olyan jó szívből adjuk, mint a' milyen jó szívvel — — élünk. Mi tsak szegény hal áruló afiszonyok vagyunk. — Ezen rövid beszédekkel a' nevezett Frantzia hal áruló Dámák azt érdemelték, hogy a' Nemzet Repræséntánsai között tiztetségből le ültettettek. Lám hogy az afiszonyoknak sem mindenütt olyan hoszsu a' nyelvek mint az ökörnek, és ök is tudják ha tsak valami keveset-is módosttani gyenge természeteket. — Ugyan ezen ülésben határozottatott az-is, hogy a' *Rus/szó* (János Jákob) holt teste a' nagy emberek temető sírjá-*

sírjában a' *Vólter* és *Mirábó* holt tetemeik mellé helyheztesék. — Sokak azok között, kik a' Királyi Familiát a' maga futásában meg-akadályoztatták, a' nékiek rendeltetett jutalmat el-venni nem akarják, hanem már tselekedeteikben a' tökéletes jutalmat fel-tanálván, a' Nemzeti Gyűlésnek vizsgálza küldötték; mellyet az Aristokratikusok egyéb-
 bel ennél óltarolni nem tudnak, hansm hogy Judás Iskáriotes sem tartotta-meg magának a' 30 ezüst pénzeket.

Aug. 29-dikén meg-határozott, hogy a' Királyi házokról és a' Civililla Készségről, mellyek a' Királynak el-mentével bé-petséztelttenek vala, a' petsétek szedésének le. Ugyan ekkor egy 17 tizkelyekből álló javaslat vétetődött elő a' meg-vizsgálásra, és ha jónak fog találtatni Dekretom által való meg-erősítésre. Ennek tzellya summáson: — hogy a' Király egy 60 tagokból álló Deputátzió által az Uralkodásnak ujjanon való által vételére, maga Test örzödnék valósfítására, és maga lak-helyének meg-határozására hivattalsék: — hogy ekkor olztán az egész Constitutio elejében terjesztvén, tegye-meg benne maga a' Király, az előtte szükségesnek tettő változásokat: — hogy ezen változások az után minden Departmánokhoz ki küldettvén, az 1793-dik elztendőnek 1-ső Januariusa óta össze gyűlendő és Repräsentánsokat valósfító (ugy nevezett) *Elő-gyűléseknek*, a' meg-vizsgálás végett, elejébe terjesztésének; melly Gyűlések akkor ezen változtatásokat akkor vagy helybe hagyni, vagy vizsgálza vetni fogják: — 's. hogy vizsgálza addig a' Constituzionak minden punktumai addig az időig u. m. 1793-nak 1-ső Januariusaig, azon módon bé-töltésének, valamint mostan a' Királynak elejébe adattanak. — Ha ezen javaslat Dekretomba tanál vétetődni, ugy még sok elztendőkig drága matériájok léfzen az Ujjság-naknak a' Frantzia Constitutio és Revolutio. — Az is fog már most a' Frantziáknak Királyságtól kívántatni, hogy minden ki-vándorlott Familiáknak küldene közön-

közönséges-hivogató Levelet, melly szerint mindenek, kik az Országba meg térni fognának, a' Törvényeknek hatalma alá fognának ujjanton vétettetni. A' Frantzia Királynéről pedig azt hirtelik, hogy egy kardot küldött volna a' Svédok Királynának ajándékba, mellyen ezen szók olvastatnának fel-met-tetve: — az el nyomattattnak védelmére.

Anglia. — *Egy meg-heseredett Anglus öreg szivnek példája.* — Midőn Aug. 17 dikén az Anglus Király szekerbe haza felé menne, meg-rettenve szemlél egy helyen egy tisztos öreget állani, és piftolyát jobb kezével a' maga mellyébe belé lővén halva a' földre esni. Bal kezében egy irást tartott halála óráján a' szerentsétlen öreg, mellynek foglalttya a' Királyhoz vala intéztetve, és az öregnek szerentsétlen esetét igen eleven színekkel festette le. Ez néha napján Kir. Biróságot viselt volt a' Vize-Admiralitás' Kamarájánál *Minorka* Szigetében, de a' melly tisztségétől a' Szigetnek akkori Kormányozója Generál *Murray* által minden igaz ok nélkül meg-fosztatott. Pert indított tehát ő *Murray* ellen, 's meg-is nyerte 3000 font Sterlingben. *Murray* meg nem elégedett az alsó Törvény-szék' végzésével, hanem fellyebb vitte a' dolgot; de nem hogy nyert volna a' felsőbb Törvény szék előtt-is, sőt inkább ez 2000 font Sterlingel többet ítelt *Sutherlandnak*, ugy, hogy már most 5000 font Sterlinget tartozott volna ki adni Generál *Murray*. Ezen ő igen mér-gelődött, 's nem nyugodt mind addig, mind addig, míg a' *Palamentum* által semmikké nem tétette a' Törvény-székek' végzéseit.

Egy pénzt se kapott tehát már a' szegény *Sutherland*, 's mivel a' mi vagyonkája volt *Minorka*-ból lett vízfza-térésekor, azt is mind el-kötötte a' perre, utolsó szükségre jutott. Sokszor irt volt *Pitt* Urhoz, 's egy Levelét, mellyet a' múlt elztendőben Dec. 21 dikén bocsátott volt hozzá, ezen szivre ható szókkal végezte: „Ha Atya nem volnék, kélszebb volnék éhbel meg-halni, mint más nyakán alkal-

alkalmatlankodónak láttzani. “ — Utasított néhány könyörgő Leveléket magához a’ Királyhoz is, még se kaphatott leg-kisebb válaht is. Ezen való aggodásában szánta el olztán sokára magát, hogy véget vesse bús életének, mint ezt hofszosan leírta maga; a’ melly irás nyomtatásban is ki jött immár *Londonban*, ’s következendő fontos ki fejezéseken végeződik: „ Az én nyomorútt testemnek sátorát; mellyet az Únalom, ’s gyakor izbéli megtsalattalás, és a’ bánat úgy meg rongáltak, hogy magától is öfvev akar már omlani: nem akarom többé, ezen irásom’ el végzése után hurtaolni. Találom a’ következzen Alsó Parlamentomnak nagyobb része oly virtus szerető fog lenni, hogy igazaknak itéli azokat, a’ miket én kívánék, ’s meg-esméri, hogy jussom van nékem azokat, az én két Leánynimnak *Máridának* és *Ludovikának* hagyni, a’ mint imé ezt tselekezem is. “

A’ Királyhoz intézett Levelét így végzi bé: — „ Én meg engedek Gen. *Murraynak*, és óhajtom, hogy Felsőged igazábban itélheisen feldölem, mint eddig. Az ide rekefztett Irás eléggé meg gyö:heti Felsőgedet az én ártatlanságom felöl. — Régen el tökélettem már én magamban, hogy oly formán, ’s azon a’ helyen hallyak meg, a’ mint, és a’ hol szakad ki most a’ lélek belöllem. Midön olvasandja a’ Világ az én irásomat, ’s boldogtalan forsomat: avagy nem ifzonyodik e’ el belé, látván, hogy engemet az Embertelenség mindentöl, tsupán a’ haláhtól nem foszthatott meg. Mindazáltal izomorú forscumban is írom magamat — Felsőged’ — hiv szolgájának — *Sutherland Jakab*.

Kedves Uram! — Az Ur mind a’ két Hazának igazság Hirdetője, Polgári Hitünk szerint arra kérjük az Urat, hogy ezen Pesten itt eseti Környül állásokai völtaképpen az első következendő Ujságában el múlhatatlanúl bé-tegye, hogy Hazánknek Nemesei, és annak lakótsai többen is kárban ne hozat-

hozattalsanak, a' történt dolog ebből álló: „Hogy a' 'Sidóság, ujj ezüst, és arany Magyar Övekkel való *hauzirozsra*, házanként való árulásra méréslette adni magát; ámbár azon tsalárdság régen Publikálva vélt, hogy: a' 'Sidóknak szabad ne legyen Penteu, és Budán *hauzirozni*. Most ezen folyó hónapban, 8-dik Septemberben történt; hogy az alább irattak, véletlenül nyomban akattak, hogy két Fő Nemefsi Urakat azokkal az hamis Övekkel megkerítették, és drága pénzen azon 'Sidóul készült *Sinórok*, mind pedig a' Gombok hamis Sikkal, avagy is Leónissal által borított Öveket eladták; a' Pelli Gombkötő Czéh azokat az hamis Öveket azon Fő Nemefsi Uraktól kezéhez vette attestátumokkal edgyütt, és köteletségünk szerint az Nemes Magisztrátusnak feladtuk, mellyet a' Nemes Magisztrátus a' maga Informátziójával a' Felsőleges Hely-tartó Tanátsnak ítéletre által fogja adni; hanem addig is, még a' dolog elő nem fog vétetődni, arra kérjük az Urat, hogy e' tsalárdságot ki hirdesse, mivel az olyan esetekben már sok ízán meg-tsallattattak, és mivel ezen tsalárdság a' 'Sidók által nem tsak Pellen, és Budán, hanem az egész Hazában már bé-gyökereztetett; mi ezt köteletségünk szerint, mivel Pelli Lakosok vagyunk (az itten történt dologot Hitünk szerint mindeneknek értésére kívántuk adni, hogy az illetén *hauzirozó 'Sidók*, a' kik Gomb-kötő munkával kereskednek) magokat az olyanoktól oltalmazzák. — *Pest* 10. Sept. 1791. —

Az egész Gombkötő Czéh. — Itt Bétsben-is most esztendeje valami Len-sinórból tsináló Sellyem Övekel tsalt volt meg egy 'Sidó bizonyos Urakat, azért az effélét örökké a' rendes Mester-emberektől jobb vásárolni; mert ha első tekintetre szép is a' 'Sidó Öv; de egy 3 hétre femmi se. Sz.